

Студент 3 курсу
факультету міжнародних економічних відносин ХНЕУ

АВТОМАТИЗАЦІЯ СИСТЕМ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ РОЗРАХУНКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ

Анотація. Висвітлено проблему обліку розрахунку оплати праці та можливі напрями вирішення цієї проблеми, зокрема автоматизації систем бухгалтерського обліку. Підкреслено переваги користування автоматизаційною системою бухгалтерського обліку в разі розрахунку оплати праці.

Аннотация. Освещена проблема учета расчета оплаты труда и возможные направления решения этой проблемы, в частности автоматизации систем бухгалтерского учета. Выделены преимущества пользования автоматизированной системой бухгалтерского учета в случае расчета оплаты труда.

Annotation. This article highlights the problem of accounting the calculation of labour remuneration and possible approaches to solving this problem, in particular, the automation of accounting systems. The advantages of using the automated system of accounting in the case of the calculation of wages are also emphasized.

Ключові слова: розрахунки з оплати праці, заробітна плата, автоматизація бухгалтерського обліку, електронна звітність, комп'ютеризація.

За сучасних умов інформатизації та комп'ютеризації діяльності підприємства виникає потреба у використанні автоматизованих систем бухгалтерського обліку. Це інноваційне впровадження дозволить практично повністю виключити паперову роботу, значно знизити вірогідність помилок та підвищити ефективність роботи бухгалтера. Автоматизація систем бухгалтерського обліку з розрахунку заробітної плати є актуальною темою, бо має відношення до умов сучасного розвитку бухгалтерського обліку на підприємстві.

Багато авторів ставить проблему обліку заробітної плати на головне місце серед інших аспектів облікової системи. Питання обліку праці та її оплати висвітлювались такими вченими в галузі бухгалтерського обліку, як: Сопко В. В., Хомин П. Я., Гарасим П. М., Бутинець Т. А., Жук Н. Л., Семенов Г. А., Андрущенко Л. О., Голов С. Ф., Білуха М. Т., Дорош Н. І., Усач Б. Ф., Петрик О. А. та ін.

Однак вдосконалення нормативно-правової бази та сучасне поширення використання автоматизованих систем бухгалтерського обліку на підприємстві зумовлює необхідність подальшого дослідження питань документального забезпечення кадрового обліку та розрахунків з персоналом з оплати праці.

Основною метою даної статті є висвітлення сучасних проблем обліку розрахунків з оплати праці та напрямів їх удосконалення у контексті поширеної автоматизації систем бухгалтерського обліку. Об'єктом статті є розрахунок оплати праці, а предметом виступає процес автоматизації систем бухгалтерського обліку розрахунку оплати праці.

Без сумніву бухгалтерський облік і оподаткування в Україні є складним та часом неоднозначним. Однією з найскладніших сфер бухгалтерського обліку вважається заробітна плата.

Оплата праці в Україні регулюється в першу чергу КЗпП України, Законом України "Про оплату праці", а також безліччю законів і нормативних актів. Розрахунок заробітної плати в Україні – це складний і вельми трудомісткий процес, який включає безліч законодавчо регульованих нарахувань і утримань, державних гарантій, неоднозначного оподаткування, і величезної кількості звітності.

Слід зазначити, що стандартний розрахунок включає: а) нарахування в розрахунковій відомості заробітної плати, згідно з штатним розкладом, трудових договорів та табеля обліку робочого часу при погодинній формі оплати праці; розрахунок премій, надбавок, компенсацій, пільг, понаднормових, відпускних; розрахунок при звільненні і скорочення; облік виплат за рахунок фондів соціального страхування; медичного страхування, страхування життя, інші нарахування, передбачені законодавством України та колективним договором; а також розрахунок винагород за договорами цивільно-правового характеру; б) утримання в розрахунковій відомості: за виконавчими документами, за заявами працівників; в) розрахунок податків і зборів, що утримуються з заробітної плати, відповідно до законодавства України [1].

Помилка у нарахуванні заробітної плати автоматично призводить до цілої серії помилок і порушень, які є найважчими за своїми наслідками. Є тільки один спосіб уникнути таких помилок – абсолютно точно знати, як проводити будь-які розрахунки, пов'язані із заробітною платою та основні проблеми, які виникають у цій сфері.

У сучасних умовах господарювання підприємств значно зростає можливість свідомого чи несвідомого неправильного відображення облікової інформації в реєстрах бухгалтерського обліку та, як наслідок, приховуванні значних сум грошових коштів. Найчастіше ці порушення виявляються при проведенні розрахунків із працівниками з оплати праці та з фондами соціального страхування.

Важливе значення має чітка організація облікової роботи розрахунків з оплати праці на підприємстві. Це пов'язано з тим, що облік праці і заробітної плати є трудомістким, потребує уваги і сконцентрованості, оскільки пов'язаний з обробленням великої кількості первинної інформації, має багато однотипних операцій, здійснення яких потребує багато часу. Саме в галузі розрахунків із персоналом по оплаті праці законодавство України є найбільш мінливим і нестабільним, тому потребує від бухгалтерів та аудиторів постійного оновлення нормативної бази, яку вони використовують у процесі роботи [2].

Останнім часом законодавчі і нормативні документи, що регламентують оподаткування витрат на оплату праці, змінювалися досить часто і кардинально. Тому бухгалтеру важливо знати, як здійснювати оподаткування тієї або іншої виплати в даний час. Між іншим бухгалтерам необхідно постійно слідкувати за змінами у прожитковому мінімумі та мінімальній заробітній платі, оскільки від цих величини залежать розмір податкової соціальної пільги при утриманні податку з доходів фізичних осіб, розмір доходу до якого застосовується податкова соціальна пільга, розмір внесків до Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, що утримуються із заробітної плати працівників тощо.

В Україні існує проблема оцінки розміру мінімальної заробітної плати, прожиткового мінімуму та вартості робочої сили. Ці проблеми породжують низку дій (з боку керівників і власників підприємств), які спричиняють проблеми обліку розрахунків з оплати праці, а відтак, і аудиту розрахунків з оплати праці [3].

Найбільшою проблемою обліку розрахунків з робітниками з оплати праці на сьогодні є недостатня автоматизація даної ділянки обліку та відсутність частини додаткових реквізитів у документах, якими підтверджуються операції з обліку праці та її оплати. Тому одним із напрямів удосконалення бухгалтерського обліку є зменшення кількості документації завдяки впровадженню багатоденних і накопичувальних документів, використання типових міжвідомчих форм, пристосованих до використання обчислювальної техніки.

З кожним днем все більша кількість комп'ютерів стає необхідним атрибутом на робочому місці звичайного бухгалтера. Застосування комп'ютерів дозволяє знижувати трудомісткість роботи бухгалтера, контролювати правильність операцій, спрощує облік, розрахунки й аналіз бухгалтерських документів, прискорює обробку інформації, знижує витрати на оплату праці, зменшує обсяг документообігу, дозволяє використовувати технічні носії первинної інформації, спрощує розрахунки між підприємствами, забезпечує оперативність і тривалість зберігання отриманої інформації.

У середньому, зниження витрат часу на виконання основних бухгалтерських розрахунків при застосуванні окремих програм для автоматизації бухгалтерського обліку становить 30 – 40 %, при застосуванні комплексної автоматизації – 45 – 55 % [4].

Для вдосконалення обліку оплати праці потрібно забезпечити підприємства комп'ютерним веденням обліку. Це дасть змогу швидко та якісно дати аналіз витратам, визначити розрахункові операції, швидко і надійно визначити всі статті витрат, зокрема що стосується розрахунків з оплати праці.

Автоматизована система значно полегшує роботу бухгалтера, виключає можливість помилок, які могли б виникнути при ручному розрахунку цим самим забезпечуючи правильність нарахування заробітної плати працівникам підприємства та нарахування обов'язкових платежів до фондів та бюджету. При цьому зникає потреба в здійсненні перевірок, ревізій, аудиту первинної документації.

За словами заступника Міністра фінансів України Єфименко Тетяни Іванівни, "в практику бухгалтерського обліку підприємств України поставлено нове завдання: адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Наслідком виконання Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України, повинна стати гармонізація нормативної бази бухгалтерського обліку з Постановою Європейського парламенту та Ради Європейського Союзу про застосування міжнародних стандартів фінансової звітності" [5].

Одним із шляхів вирішення проблеми може служити Програма "1С: Підприємство 8 Зарплата і Управління Персоналом для України". З її допомогою можна вести кадрову управлінську й облікову діяльність декількох організацій, підтримувати документування й автоматизацію процесу підбору й оцінки кандидатів, розробляти і застосовувати схеми фінансової мотивації працівників з використанням різних показників ефективності діяльності як окремого працівника, так і підприємства. Для розрахунку й обліку заробітної плати в програмі автоматизована за такими параметрами: розробка схем мотивації працівників; облік результатів виробничої діяльності; автоматичний розрахунок широкого кола нарахувань – від оплати по окладу до оплати лікарняних і відпусток по середньому заробітку; гнучка настройка використовуваних нарахувань і утримань. При цьому йдуть взаєморозрахунки з працівниками підприємства, а також облік витрат на оплату праці в складі собівартості продукції і послуг. Автоматизовано весь комплекс розрахунків з персоналом, починаючи від введення документів про фактичне вироблення, оплати лікарняних листів і відпусток, аж до формування документів на виплату зарплати та депонування, а також звітності в державні наглядові органи [6].

Реалізація завдань реформування системи бухгалтерського обліку та сучасні ринкові зміни діючої системи організації оплати праці потребують докорінних змін методології обліку розрахунків оплати праці на підприємстві.

Отже, слід зробити висновок, що питання нарахування заробітної плати, а також податкового, бухгалтерського статистичного обліку оплати праці займають особливе місце в роботі бухгалтерії кожного підприємства.

Основою ефективної діяльності будь-якого суб'єкта господарювання виступає чітко налагоджена система врахування і контролю. Незалежно від форми власності фірми необхідний бухгалтерський облік як основа, що підтверджує юридичну і фінансову обґрунтованість дій фірми, її взаємодії з органами державного керування і правопорядку і дотримання встановлених норм і правил [7].

Сьогодні створено законодавчо-правову базу регулювання оплати праці відповідно до міжнародних трудових норм, що діють у ринковій економіці, система документування оплати праці розвинута на високому рівні. Однак залишається необхідність розроблення нових та вдосконалення існуючих галузевих форм первинних документів з обліку заробітної плати, що враховують особливості її нарахування і виплати в окремих галузях економіки [8].

Говорячи про користь автоматизації бухгалтерії, потрібно сказати, що вона підвищує ефективність роботи багатьох структур підприємства: бухгалтеру-виконавцю бухгалтерське програмне забезпечення полегшує роботу на трудомістких ділянках, збільшує швидкість виконання операцій; співробітників, що не володіє великим досвідом, дозволяє виконувати складні завдання. Головний бухгалтер з легкістю зможе довірити підлеглим практично всі аспекти роботи, адже чітко прописаний алгоритм не дозволить їм помилитися. Керівник ж зможе отримувати оперативну інформацію про фінансову і виробничу діяльність компанії.

Література: 1. Начисление заработной платы в Украине [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://zarplata-chizh.ua/view_information.php?id=48. 2. Покатаєва О. В. Шляхи вдосконалення системи оплати праці на підприємстві / О. В. Покатаєва, О. Г. Кошулинська // Держава та регіони. Науково-виробничий журнал. Серія: Економіка та підприємництво. – 2010. – № 3. – С. 139–141. 3. Садовников О. А. Сучасні проблеми обліку розрахунків з оплати праці та удосконалення їх шляхів / О. А. Садовников, Г. В. Сировой // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Науковий журнал. – 2011. – № 8(162). Ч. 1. 4. Пичугин П. ІС: Бухгалтерія: доступно для бухгалтера: полное практ. пособие для совр. бухгалтера: последняя версия / П. Пичурин, Д. Бабаєв. – 2-е изд., перераб. и доп. – Х. : Фактор, 2007. – 453 с. 5. Єфименко Т. І. Доповідь заступника Міністра фінансів України [Електронний ресурс] / Т. І. Єфименко. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=70586. 6. Облік заробітної плати в Україні. Нарахування зарплати в Україні // Журнал "Бухгалтерський облік". – 2011. – № 9. 7. Хома Д. М. Проблеми обліку та аудиту розрахунків з оплати праці в умовах економічної кризи / Д. М. Хома // Сталий розвиток економіки. Науково-виробничий журнал. – 2010. – № 3 – С. 222–227. 8. Ткаченко Н. А. Особливості документального оформлення операцій з обліку праці та її оплати / Н. А. Ткаченко // Облік і фінанси АПК. Науково-виробничий журнал. – 2011. – № 3 – С. 79–83.